

Spominsko obeležje za mir

Vir: wikipedia.org – Mahnmal_für_den_Frieden
(Licenca: Creative Commons CC BY-SA 3.0)

Spominsko obeležje za mir je spomenik v občini Sv. Ana v Štajerski. Spominja na taborišče iz časa nacizma, v katerem so bili med drugo svetovno vojno internirani predvsem madžarski judovski prisilni delavci, ki so sodelovali pri gradnji jugovzhodnega obrambnega zidu (Südostwall).

V gradbenem pododseku V/3 – Sv. Ana am Aigen je bilo od januarja 1945 razporejenih približno 400 madžarskih Judov. Večinoma so bili nastanjeni v nečloveških razmerah v središču Sv. Ane, na primer v takratni osnovni šoli (današnja trgovina s čevlji Rindler), v društveni stavbi (gledališka dvorana, župnišče) in v danes neobstoječi stavbi poleg trgovine Lippe. Kot nastanitve so služili tudi barakarsko taborišče v predelu Höll med Deutsch Haseldorfom in Aignom (blizu Kramarovcev) ter občasno tudi šotorsko taborišče.

Prisilni delavci so deloma izhajali iz delovnih enot madžarske vojske. Poleg tega so tukaj delali tudi Judje, ki so bili že od poletja 1944 prisilno razporejeni v pokrajino Groß-Wien, med njimi tudi nekatere ženske.

Uporabljeni so bili predvsem pri gradnji protitankovskega jarka, ki je potekal od Aignerskih polj do travnika Höllwiese blizu današnje meje s Slovenijo. Delovne razmere so bile pogosto nečloveške. V večmesečnem delu je bil izkopan skoraj dva kilometra dolg, 4,5 metra širok in 5 metrov globok jarek. Ob vstopu Rdeče armade leta 1945 se je izkazal za vojaško nepomembnega in je bil novembra 1947 zasut z bagrom.

Spomenik stoji pod starim hrastom, pred katerim je postavljena keramična kocka, ki simbolizira mejni kamen. Ob njej stoji stavba s štirimi stebri, ki predstavljajo ostanke hiše. V stebre so vzdane zgodovinske opeke iz barake nekdanjega taborišča.

Ti štirje stebri tvorijo notranji kvadrat s prostornino $2,5 \text{ m}^3$. Če to številko pomnožimo z 10, dobimo 25 – število delavcev v eni delovni skupini in dnevno delovno kvoto 25 kubičnih metrov, ki so jih morali izkopati po deset delavcev.

Notranjost objekta je dostopna le posamično, kar obiskovalcu omogoča, da začuti osamljenost in izgubljenost taboriščnikov.

Na notranjih straneh stebrov so plošče v nemščini, hebrejščini, angleščini in madžarščini. Na njih so zapisana temeljna človekova prava, katerih spoštovanje še danes ni uresničeno povsod po svetu.

Na nasprotni strani ceste stoji še en steber z laterno, ki spominja na starodavno tradicijo nočnih svetilnikov ob poteh.

Beseda »mir« je vanjo vgravirana v nemškem, slovenskem, angleškem in hebrejskem jeziku.

Pot do keramične kocke simbolizira vsakdanjo pot ujetnikov. Če se usedemo na spominski kamen, se pogled skozi stebre usmeri proti laterni v petem stebru.

Laterna naj bi s svojo svetlobo ohranjala spomin na umrle in z besedo »mir« na steklu obenem predstavljala luč upanja za prihodnost.

Spomenik je leta 2009 oblikovala umetnica Roswitha Dautermann v okviru pobude »72 ur brez kompromisa« Katoliške mladine Avstrije, na pobudo nekdanjega madžarskega prisilnega delavca Sandorja Vandorja, občine Sv. Ana in pomožnega škofa Franza Lacknerja.

Slovesna otvoritev je bila 26. aprila 2009. Spomenik stoji na kraju nekdanjega taborišča v predelu Höll.